№ 13 (ד׳ יטער יאָרגאַנג)

פרייז 10 גראָשן

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIALER WOCHENBLAT

ביאַלער וואָכנבלאַט

Biała-Podlaska, dnia 6 kwietnia 1936 r.

ביאַלע-פּאָדל., מאָנטאָג (ער״פ) פ׳ שמיני תרצ״ו, 6 אַפּריל.

אַבאָנאַמענטס-פּרייז:

מאָנאַטלעך . . . . . 35 גראָשן

פערטל-יערלעך . . . . . 1.00 זל.

אין אויסלאַנד:

פערטל-יערלעך . . . . . 1 דאָלאַר

אַנאָנסן-פּרייז:

פאַר אַ פּעטיט-שורה אין טעקסט . 40 גראָשן

״ ״ ״ פאַרן טעקסט . 20 ״

״ ״ ״ נאָכן טעקסט . 15 ״

פאַרן אינהאַלט פון די אַנאָנסן איז די רעדאַקציע נישט פאַראַנטוואָרטלעך.

די צייטונג טראָגט נישט קיין געשעפטס-כאַראַקטער און איז נישט אויסגערעכנט אויף פאַרדינסט.

אַדרעס פאַר בריוו און געלט-זענדונגען:

Red. „BIALER WOCHENBLAT", Biała-Podl., Grabanowska 39.

Konto rozrach. № 1.

Skrz. poczt. 26.

אונזערע ליבע קינדער באַשע און לייבל צום געבורט פון זייער זונעלע — אונזערע בעסטע ווונטשן און אַ גרינגע דערציונג.

פאַמיליע ווישניע און באָבע ראָזנבערג

הערציקע ווונטשן אונזערע ליבע קינדער

לייבל און באַשע

צום געבורט פון זייער ליב זונעלע

עלטערן, שוועסטער און ברידער ראַדזינעק

באַשע און **לייבל**!

אונזערע האַרציקסטע ווונטשן צום געבורט פון אייער זונעלע

מאַניע משה און כאַוועשע

עטל לעווענשטיין און מאָטל יאַוועראָוים!

צו אייער חתונה — פיל גליק און צופרידנהייט ווינטשן:

לאה און אברהם נוכאָוויטש

רחל פייגנבוים

עטל און מאָטל!

צו אייער חתונה — אונזערע בעסטע ווונטשן. די עלטערן — פיל נחת

פאַמיליע גערשקאָפּ, משה פייגנבוים

קקל

לייען איבער און זאָג אַ צווייטן, אַז

דינסטאָג דעם 14-טן אַפּריל 1936 י. (מוצ״פ)

אין די פאַרגרעסערטע עפעקטפול-דעקאָרירטע זאַלן פון בירגער-קלוב (קרוטקע 3

— קומט פאַר —

דער 3-טער טראַדיציאָנעלער

ווייס-בלויער באַל

פון קרן-קימת לישראל

פיל אינטערעסאַנטע אַטראַקציעס! ערשטקלאַסיקער דזשאַז-אָרקעסטער!

אַרטיסטישע, אויפטריטן און געזאַנג קאָנצערט!

געשמאַקער און ביליקער בופעט. אָנפאַנג 10 אָוונט. איינטריט-פּרייז 1 זל.

TELEGRAM!

צו אַלע לעזער פון „ביאַלער-וואָכנבלאַט"!

מיר מאַכן באַקאַנט, דאָס די אַפּאַראַטורן צום נייעם קינאָ זענען שוין אָנגעקומען. סאיז שוין פאַרעפנטלעכט געוואָרן אַ קאָנקורס אויפן נאָמען פון קינאָ. אַלע קאָנען זיך ביז דעם 9-טן ה.מ. באַטייליקן אין קאָנקורס.

די בעסטע פילם-אַרטיסטן וועלן אונז קורצלעך באַזוכן. די בעסטע פילמען (נישט קיין דייטשע) וועלן געוויזן ווערן אין דעם נייעם פּרעכטיקן רעמיזע-זאַל, אַרטילעריע גאַס № 1.

דער טאָג פון דערעפענונג דערנענטערט זיך. זייט גרייט!!!

דירעקציע פון נייעם-קינאָ.

צו דער חתונה פון

שמואל קאַלטון

מיט פרל׳ **זולאַ טאַלעשניק**

מיינע בעסטע גליק-ווונטשן

רוזשקע דויענציאַל

מיין ליבן חבר

שמואל קאַלטון

צו זיין חתונה מיט פרל׳

זולאַ טאַלעשניק

די האַרציקסטע ווונטשן

חיים מיאָדעק

אונזער ליבער שוועסטער, שוועגערין און מומע

בערטע צו איר חתונה מיט ה׳

אַדאָלף וראַנאַ ווינטשן מיר

אַ גליקלעכע צוקונפט

אלין, חיה און מאַרגעריטעלע (פאַרין—נויאי.

בערטע!

צו דיין חתונה מיט ה׳ **אַדאָלף וראַנאַ**

וועלכע איז פאָרגעקומען אין פּאַריז, אין די סאַלאָנען פון האָטעל „לוטעציאַ"

ווינטשן דיר אַ גליקלעך צוזאַמענלעבן

דיין שוועסטער, שוואָגער און פלימעניק

סימאָן, צעלין און זשאַק לעווין

שיינע און **משה**!

צו אייער חתונה — מיינע האַרציקסטע גליק-ווונטשן

די עלטערן — פיל נחת

יעקב גאָלדשטיין

דאַנקזאָגונג.

דערמיט דרוקן מיר אויס אונזער בעסטן דאַנק דעם ביאַלער סאָסיעטי-קאָמיטעט אין נוי-יאָרק, פאַר די אונז צוגעשיקטע אויפן אַדרעס פון אונזער פרעזעס ה׳ אַביש ראָזנבלום 100 דאָלאַר, פון וועלכע 430 זל. זענען פאַרטיילט געוואָרן אויף מצות פאַר די אָרעמע לויט אייערע אָנווייזונגען און 95.91 זל. האָבן מיר באַצאָלט די בעקער פאַר ברויט וואָס מיר זענען שולדיק געווען. כדי צו דערמעגלעכן די ווייטערע עקזיסטענץ פון בית-לחם.

אין נאָמען פון די אָרעמע, הונגעריקע און ליידנדע שוועסטער און ברודער אין ביאַלע, דאַנקן מיר אייך פאַר אייער מיטפילן און שטיצע, און ווינטשן אייך אַ פריילעכן יום-טוב.

בית-לחם-קאָמיטעט

פרעזעס אַביש ראָזנבלום

וו. ״ הערשל יצחק גראָבמאַן

שמחה באַרלאַס

זלמן ז״ק

אַביגדור ריכטער.

נויטיק אַ צימער!

פאַר אַן אַנשטענדיקער פּריילן ווערט געזוכט אַ צימער, ביי אַן אַנשטענדיקער פאַמיליע, ווענדן זיך

דרוקעריי „עקספּרעס"

פּילסודסקיעגאַ 6.

די שענסטע פאַרוויילונג

היינטיקן יום-טוב — איז

דער ווייס-בלויער באַל

אונזער ליבער טאָכטער, שוועסטער און שוועגערין **חיה** צו איר חתונה מיט ה׳ **יצחק שטערן** ווינטשן מיר מזל-טוב און אַ גליקלעך צוזאַמענלעבן

מוטער, שוועסטער, ברודער און שוועגערין גליקסבערג

מזל-טוב!

ווינטשן מיר אונזער קוזינקע

חיה גליקסבערג מיט ה׳ יצחק שטערן

צו זייער חתונה

נחמן גליקסבערג (וואַרשע)

מלך און פעלאַ בליזשעווסקי (וואַרשע)

לנשואי אחי יצחק נ״י עב ב״ג מרת חי׳ פייגע תחי׳, הננו מברכים אתכם בברכת מזל-טוב יהי רצון שתבנה ביתכם על הרי ציון וירושלים

יהושע וגשי לן (יפו—ת״א

צו דער חתונה פון פרל׳ חיה גליקסבערג מיט ה׳ יצחק שטערן ווינטשן מיר פיל גליק,

דער פאַמיליע — אַ סך נחת

נתן אייזיק זוסמאַן

שפרה און מרדכי ליבערגאָלד

חיה!

צו אייער חתונה — אונזערע האַרציקסטע ווינשן. די עלטערן—פיל נחת.

בלימע ניידיטש, פייגע זוסמאַן

אהרן ראַדזינעק.

חיה!

צו דיין חתונה — מיינע בעסטע ווינטשן

נח ראַדזינעק

אויף ארבע כוסות!

ייִן לחג הפסח כשר אפילו למהדרין מן המהדרין

די בעסטע סאָרטן ווייַנען צו די ביליקסטע פרייזן איז צו באַקומען נאָר אין דער באַוווּסטער לאַנגיעריקע פירמע

„אונגערטעקס" באָרנשטיין, פּיעראַצקיעגאָ 13

צוליבן קייזיס — זעער ביליק.

פאַר שטענדיקע קליענטן—גרויסע הנחות.

מיט אַכטונג פירמע **„אונגערטעקס".**

אונזער ליבע שוועסטער און שוועגערין חיה שרה לידזבאַרסקאַ צו איר חתונה מיט ה׳ יצחק וויינגאַרטן ווינטשן מיר אַ האַרציקן מזל-טוב און אַ גליקלעך צוזאַמענלעבן

מ. לידזבאַרסקי און פרוי

צו דער חתונה פון פרל׳ חיה שרה לידזבאַרסקאַ מיט ה׳ יצחק וויינגאַרטן ווינטשן מיר פיל גליק. דער פאַמיליע — פיל נחת

פאַמיליע סוקנאָוו

צו דער חתונה פון פרל׳ חיה שרה לידזבאַרסקאַ מיט ה׳ יצחק וויינגאַרטן — אַ גליקלעך צופרידן צוזאַמענלעבן — ווינטשן

שלמה זיידמאַן און פאַמיליע

צו דער חתונה פון פרל׳ חיה שרה לידזבאַרסקאַ מיט ה׳ יצחק וויינגאַרטן — אונזערע גליקווונטשן. דער פאַמיליע פיל נחת

פאַמיליע יונגערמאַן

אַ גליקלעך און צופרידן צוזאַמענלעבן ווינטשן מיר פרל׳ חיה שרה לידזבאַרסקאַ צו איר חתונה מיט ה׳ יצחק וויינגאַרטן. דער פאַמיליע—פיל נחת

פאַמיליע קראַמאַזש

פיל גליק און צופרידנקייט צו דער חתונה פון פרל׳ חיה שרה לידזבאַרסקי מיט ה׳ יצחק וויינגאַרטן ווינטשן

שמחה ראָזען און פרוי

חיה שרה!

צו דיין חתונה — אונזערע בעסטע ווונטשן. דער פאַמיליע — אַ סך נחת

פאַמיליע קאַשטענבוים

פאַמיליע נאַרטמאַן

צו דער חתונה פון פרל׳ חיה שרה לידזבאַרסקאַ מיט ה׳ יצחק וויינגאַרטן ווינטשן מיר אַ האַרציקן מזל-טוב און אַ גליקלעך צוזאַמענלעבן

שוועסטער קאָהן

באַשע און מתיתי׳ גאָלדשטיין (ת״א)

חיה שרה לידזבאַרסקאַ!

צו אייער חתונה מיט ה׳ יצחק וויינגאַרטן — אונזערע בעסטע ווונטשן

די פאַמיליע — פיל נחת

נתן אייזיק, שמואל און חנה זוסמאַן

שפרה און מרדכי ליבערגאָלד

מזל-טוב!

צו דער חתונה פון פרל׳ חיה שרה לידזבאַרסקאַ מיט ה׳ יצחק וויינגאַרטן ווינטשן מיר גליק, דער פאַמיליע פיל נחת

קריינדל און אהרן ריבאַק

צו דער חתונה פון פרל׳ חיה שרה לידזבאַרסקאַ מיט ה׳ יצחק וויינגאַרטן ווינטשן מיר אַ גליקלעכע צוקונפט

דער פאַמיליע — פיל נחת

זלמן ליווערענט און פאַמיליע

אַכטונג!

די לאַנגיעריקע פירמע **פ. לידזבאַרסקאַ, פל. וואָלנאָשטשי 21**, מאַכט באַקאַנט, אַז מיר פאַרקויפן פאָרצעלאַן פאַר 40 פּראָצענט ביליקער. ערשט-קלאַסיקע סחורה. אַלע איבעריקע אַרטיקלען, גלאָז-עמאַליע 25 פּראָצענט ביליקער. אַ גרויסער אויסוואַל פון מאָדערנע גלאָז-אַרטיקלען אין אַ ספּעציעלער ערב-יום-טוב-דיקער ביליקער אויספאַרקויף. קומט איבערצייגט אייך!

די הכנסה פון ווייס-בלויען באַל

גייט פאַר קרן-קימת-לישראל!

זמן חרותנו...

און ווי אַלע יאָר, וועלן זיך אויך היינט אין איינט די יידן אויף דער גאָרער וועלט, צוזאַמקוזען אָפּריכטן אַ סדר. אויך היינט וועלן די אַלע טויזנטער יאָרן פון אונזער מאַרטירלאָגיע וועלן מיר זאָגן: „עבדים היינו“, אָבער מיר זענען עס נישט געבליבן. געווען, ווייל מיר זענען דערצו געצוווּנגען געוואָרן דורך פיזישע איבערמאַכט, און זענען עס נישט געבליבן אויך אַ דאַנק איבערמאַכט, נאָר גייסטיקע.

* * *

שוין טויזנטער יאָרן אין דעם פּסח-אָוונט ווענדן די יידן זייערע בליקן אויף צוריק און אויך אויף פאָראויס.

ווי האָבן זיך יידן שוין נישט פאַרזאַמלט אָפּצוריכטן דעם סדר? אין די טיפע קעלערן, אין די אונטערערדישע היילן, צרות פון עלילת-דם-פּראָצעסן אויסגעשטאַנען, פּאָגראָמען צוליב דעם פאַרטראָגן און נישט געוואָלט אָפּזאָגן זיך פון רעכט צו טון אַ בליק אויף צוריק און אויך אויף פאָראויט

* * *

מיר געהערן נישט צו דער משפּחה פון פעלקער וואָס האָבן זיך צו באַרומען מיט געפירטע מלחמות, אַ סך בלוט פאַרגיסונג, לענדער איינגענומען, פעלקער פאַרשקלאַפט א.אַ.וו. א.אַ.וו.

מיר וועלן זיך דערמיט נישט ריהמען, אונזער דעראָבערונג דאַקעגן איז געווען אַ דורכאויס פרידלעכע, אָבער אַ טיפערע. אונזער עקספּאַנסיע האָט זיך קיינמאָל נישט באַצויגן אויף קיין מאַטעריעלעס נאָר אויף גייסטיקס. אונזער אימפּעריאַליזם איז געווען אַ פיל ברייטערער ווי דער אימפּעריאַליזם פון אַלע אַנדערע פעלקער. מיר האָבן דער וועלט קולטור געגעבן, די יסודות פון עטיק געווינן.

* * *

געווען אַ צייט, ווען אום זיך צו ערמוטיקן האָבן די יידן נישט מער געקענט ווי פאַרטיפן זיך אין דער היסטאָריע פון אונזער מאַרטירלאָגיע און בליקן אויף צוריק און דער מיט זיך טרייסטן. טרייסט מען זיך, אַז סאיז שוין געווען ערגערע צייטן און מוועט „דאָס“ אויך איבערקומען.

היינט איז דאָס לעבן פאַר יידן אַזוי שווער, אַז טרייסטן זיך איז וועניק. פיל צו וועניק איז היינט צו זאָגן „מיר וועלן דאָס אויך איבערקומען“, היינט נויטיקן מיר זיך אין עפּעס ראַדיקאַלערס, אין אַזעלכעס וואָס זאָל די מאַרטירלאָגיע פון אונז אַוועקנעמען מיר זאָלן האָבן נישט נאָר טרייסט נאָר אויך האָפנונג, אויף אַ בעסערן מאָרגן פאַרן גאַנצן פאָלק.

* * *

„לאַנגזאַם, אָבער סבויט זיך“, מיט לאַנגזאַמע טריט בוען מיר זיך אַ היים, אַ היים פאַרן געפלאָגטן ייד, אַן אָרט פאַר אַ באָדנלאָזע פאָלק, אַ ווינקל וווּ סוועט הערשן רעכט און גערעכטיקייט פאַר אַן ענטרעכטעט דורך אַלע פעלקער — פאָלק.

און בעת מיר וועלן היינט אויך ווי אַלע יאָר זאָגן עבדים היינו, דאַרפן מיר זיך נישט נאָר פרייהען מיט דער טרייסט פון פריהער, נאָר אויך האָבן די האָפנונג פון בעסערן מאָרגן, פון מאָרגן וואָס מיר אַלע געמיינזאַם גרייטן זיך צו.

* * *

אין די טעג פון פּסח אינם יום-טוב פון פרילינג, לאָמיר זיך אַלע דערמאָנען אין פרילינג וואָס דערוואַרטעט אונזער פאָלק, אונז אַלע אין ארץ-ישראל.

חיים מיאָדעק.

באָר, נישט פאַר אַ שמייכל!

די בודזשעט-זיצונג פון אונזער-שטאָט-פאַרלאַמענט איז נאָך נישט צונויפגערופן, אָדער ווי סהייסט אויף דער פאַרמעלער שפּראַך — אָפּגעלעגט (דאָנערשטאָג דעם 2-טן ה. מ. 20 מינוט נאָכן אָפיציעלן צונויפקומען זיך) דער פּראָיעקטירטער בודזשעט-פּרעלימינאַר איז נישט ביאַלאַנסירט. סהייסט ער איז אין אַ דעפיציט פון העכער דרייסיק טויזנט זלאָטעס, וועלכע מוזט דעקן אָדער פון אַן הלואה אָדער העכערן טיילווייזע שטייערן און פאַרקלענערן גרעסער געמאַכטע געוויסע אויסגאַבן ווי אין פאָריקן יאָר.

* * *

אונז אינטערעסירט די פראַגע: ווי אַזוי שטעלט זיך פאָר דער „יידישער טייל פון בודזשעט“? מיר מיינען נישט די הכנסות, ווייל פאַר דעם זאָרגט דער מאַגיסטראַט. מיר מיינען דעם טייל וואָס ווערט אונז געגעבן אַלס עקוויוואַלענט פאַרן דעקן אין דער גרעסטער העלפט דעם ריזיק גרויסן שטאַטישן בודזשעט.

סאיז נויטיק איבערצוגעבן עטלעכע פאַקטן פון פאַריאָריקן אויספיר-בודזשעט. אַלס קעגן-געוויכט קעגן דעם יידישן גמילות-חסד האָט מען באַשטימט פאַר אַ קריסטלעכן ג״ח אויך 470 זל. (די קריסטלעכע האַנדווערקער, קליינהענדלער א. אַ. האָבן נעבאַך נישט קיין אונטערשטיצונג פון געוויסע שטאַרקע זייטן נאָר דאַרפן א — גמילות-חסד). די סומע איז געווען צום אָרגאַניזירן ערשט דעם ג״ח, אַ גאַנץ יאָר איז נישט געווען ווער סזאָל זי אָפּנעמען און כדי סזאָל נישט גיטן 1-טן אַפּריל „אויסגעלאָשן“ ווערן, האָט מען אויסגעצאָלט דער קאָמונאַלער קאַסע, צו פאַרשרייבן אויף דער קאָנטאָ פון קריסטלעכן ג״ח 470 זל. ווי אַזוי איז געווען מיט די יידישע פּאָזיציעס? טאָז האָט געהאַט אַן איינשטימיקע פּאָזיציע פון 500 זל. צו פירן די באַשפּייזונגס-אַקציע און אויסגעצאָלט האָט מען 200. מהאָט געצילט אַז 300 זל. פון די 500 זל. זאָלן נאָכן ערשטן אַפּריל „אויסגעלאָשן“ ווערן. מהאָט די סומע „געראַטעוועט“ דערמיט, וואָס איינער איז שולדיק קאָמיניאַרסקע וועט זי באַצאָלן אין אַ צייט אַרום. ג״ח האָט אָפּגענומען מיט „פּלאַצאָווע“ ביי די נייע מאַרק-בודקעס. „תרבות“ האָט מען צוגעזאָגט 100 זל. נאָכער רעדוצירט ביז 50 און די 50 נישט אויסגעצאָלט, לאַזנדיק זיי „אויסגעלאָשן“ ווערן. ווען דער פאָרשטייער פון „תרבות“ האָט פאָרגעלעגט צו נעמען ערגעץ ווו אַחוב אָדער אַ וועקסל אויף וויפל מאָנאַטן, האָט מען געענטפערט, אַז דער בירגערמייסטער איז נישט באַפולמעכטיקט געוואָרן דורכן שטאָט-ראַט אונטערצושרייבן קיין וועקסלען און אייצוקאַסירן איז אוממעגלעך.

אַזוי איז עס צוגעגאַנגען מיט די יידישע סובסידיעס. דער ה׳ בירגערמייסטער שמייכלט פיין, זאָגט צו נאָך פיינער, אָבער מקיים זיין הייסט ער אַן אַנדערן און, יענער ווייסט וואָס ער דאַרף טון, בעסער געזאָגט וואָס ער דאַרף נישט טון...

* * *

דער היי-יאָריקער בודזשעט, הגם מיט אַ דעפיציט, זעט אויך פאָר אַ גאַנצע רייע סובסידיעס פאַר דעם טייל באַפעלקערונג, וואָס טראָגט וועניק פליכטן און געניסט אַ סך. דאַקעגן פאַר די אמת נויטבאַדערפטיקע, איז נישטאָ קיין געלט. סאיז נישטאָ קיין סובסידיע פאַר די יידישע ביבליאָטעקן און פאַר אַנדערע יידיש-געזעלשאַפטלעכע אינסטיטוציעס. נאָר „האַרצעפּרוש“, „לאָט“, „סטשעלעץ“, „אונטערשטיצן דעם האַנדל“ (?) נאָך ענלעכע פאַר זיי אַלע געפינט מען שווערע סומען. אָבער נאָך אויף אַן אָרט פאַר אַן עלנדן זקן איז

די וועלט וויצלט זיך

(פעליעטאָן)

כהאָב אַ באַקאַנטן ייד, וועלכער האַלט פון אַלע ימים-טובים און אַלע חאַג׳ס, פון אַלע מנהגים און אַלע צערמאָניעס.

אַ מענטש — זאָגט ער — דאַרף זוכן יעדע געלעגנהייט צו פּראַווען אַ שטיקל יום-טוב, ווייל דאָס לעבן איז אַזוי גרוי מאָנאָטאָן און אינטהאַלטסלאָז, אַז מען מוז שאַפן פאַר זיך אין פאַר די אַרומיקע אַביסל אינטערעס.

דערפאַר איז מיין באַקאַנטער אַ פרעלעכער יונג און לעבער, ווייל ער איז אַלע מאָל בגילופן. ער פייערט יידישע ימים-טובים, פּאַטריאָטישע יומא-דפּגראַלעך. קיין קריסטלעכע ימים-טובים פייערט ער נישט, אָבער דערפאַר וועט מיין באַקאַנטער טייערן אַפילו דעם נאַג פון כינעזישן דראַגאָן, ווייל סאיז אַ טשעקאַווער טאָג ווען די כינעזער נעמען צו ביסלעך. ער האָט ליב מיין באַקאַנטער און בן עיר, אויסטראַלישע פייערונגען און וואָס קען זיין אויסטראַלישער פון אַ כינעזישן, הינדוסישן אָדער האָטענטאָטישן יום טוב?

און ווען כשעפּן זיך שוין אויס אַלע פייערלעכע טעג, באַשליסט מיין באַקאַנטער צו פייערן דעם יאָר-צייט אָדער דעם געבורט פון אַ גרויסן מענטשן.

אַזוי, אַז מיין באַקאַנטער האָט זעער וועניק וואָכן, טעג — יעדער טאָג איז ביי אים היליק און דערפאַר פאַרשטעלט זיך, דאַרף כצו... אַן איבעריקן טרונק בראָנפן.

דער פרעלעכסטער טאָג זיינער אין יאָר איז אָבער אַלע מאָל דער ערשטער אַפּריל, דער „פּרימאַ אַפּרילים“, ווי דער טאָג איז באַקאַנט ביי אונז אין פּוילן. אין דעם טאָג ווערט מיין פריינד נישט מיד אָפּצונאַרן זיינע באַקאַנטע, ווי ספּאָדערט די וועלט; ער ווערט גאָר נישט מיד אויסצוטראַכטן פאַרשידענע שפּיצלעך און וויצן.

ער איז באַשעפטיקט דעם גאַנצן מעת-לעת. ער אַרבעט אָן אויפהער און קייקלט זיך חוץ געלעכטער אַ גאַנצע וואָך נאָך דעם ערשטן אַפּריל פון זיינע וווּנדערבאַרע המצאות.

נאָך דעם ערשטן אַפּריל פאַרלירט מיין באַקאַנטער געוויינלעך אַ צענדליק פריינט, ווייל זיינע וויצלעך דערגען אָפּט אַזוי ווייט, אַז סווערט אַ טרויעריקער שפּאַס, אָבער אים אַרט עס נישט — ער איז מקיים די מצוה פון ערשטן אַפּריל.

און נישט נאָר צו זיינע באַקאַנטע און פריינט צושיקט ער זיינע וויצן און פּרימאַ אַפּרילים קאַרטן, נאָר אויך צו פּראָמינענטע מענטשן, דאָקטוירים, אַדוואָקאַטן, דאָזאָרעס, ראַטמענער, דעפּוטאַטן און צייטונגען. הכּלל, ער שוויצט דעם גאַנצן ערשטן אַפּריל און ער איז דער גליקלעכסטער מענטש אויף דעם גאַנצן ערד-קוגל.

דעם היינטיקן ערשטן אַפּריל טרעף איך אים און כהאָב אים פּשוט נישט דערקענט, ער איז געווען שוואַרץ ווי די ערד. ער איז אינגאַנצן נידערגעשלאָגן. כהאָט זיך מיר אויסגעוויזן, אַז ער האָט געכאַפּט אַ פּאָר פיינע שנעפּסלעך. אָבער אַנשטאָט פרעלעך מאַכן האָבן זיי אים געמאַכט נאָך טרויעריקער, סאיז געווען אַ רחמנות אים אָנצוקוקן.

וואָס האָט געטראָפן מיט אייך פּשיטאַשעליע? — האָב איך אים געפרעגט אַ דערשראָקענער — היינט אין אייער גרעסטן און פרעלעכסטן טאָג, ווען געוויינלעך אַלע מאָל האָט זיך געוואָרפט, זענט איר אַזוי טרויעריק ווי סוואָלט געטראָפן אַ גרויס אומגליק.

איר האָט געהערט די נייעס? זאָגט ער צו מיר מיט אַ געמוטשעט שמייכעלע — אַ געוועזענער שטיבן-מאָלער, אַ פעלדפעבל פירט אַ גאַנצע וועלט ביי דער נאָז!

איך האָב געמיינט, אַז ער איז ר״ל משוגע געוואָרן. וואָס קומט ער מיר עפּעס דערציילן אַ זעלכע נייעס. ווער ווייסט דאָס נישט, אַז היטלער רעגירט איצט איבער זיינע 65 מיליאָן יעקעס און פירט נאָך די גאַנצע וועלט ביי דער נאָז? אַ שיינע קאָלומבוס-ענטדעקונג.

סקאָצל-קומט — ענטפער איך אים — איר האָט געהערט די נייעס? שלום שמש ברכי׳ באַגראָבער זענען געשטאָרבן, ביילים איז באַפרייט געוואָרן און די לעצטע נייעס, אַז פּאַרט אַרטור איז געפאַלן, האָט איר שוין געהערט?

וואָס מאַכט איר עפּעס חוזק פון מיר און איר דערציילט מיר נייעס וואָס יעדער חדר-יינגל ווייסט?

אָבער מיין באַקאַנטער פאַרלירט זיך נישט, ער פרעגט מיר ווייטער מיט אַ געבראָכענער שטים.

איר האָט געהערט די נייעס? 17 יאָר נאָך דעם ווי מהאָט געקעמפט פאַר דעמאָקראַטיע, גייט מען שוין ווייטער קעמפן פאַר דעמאָקראַטיע, און די גאַנצע וועלט איז פול מיט פּוילווער? איר האָט געהערט די נייעס? די מענטשהייט ווערט איינגעטיילט אויף אַריער און נישט אַריער, און די נישט אַריער דאַרף מען פאַרניכטן, אַז סזאָל קיין שפּור פון זיי נישט בלייבן.

און גאָר די לעצטער נייעס האָט איר געהערט?

10 יאָר נאָכדעם ווי מהאָט אַן איבערקעריניש געמאַכט, געקעמפט קעגן כצאַר, קאָרופּציע, אַנטיסעמיטיזם, כוליגאַניזם און פּאָגראָמען, איז איצט ווידער פול מיט אַנטיסעמיטיזם, פּשיטיק, טרוסקאָלאַס, קלאָבוצק און שחיטה-פאַרבאָט. און די גאַנצע דעמאָקראַטיע באַשטעט נאָר אין דעם, וואָס די אַנטיסעמיטן ווערן איינגעטיילט אין פּיעכאָטע און קאַוואַלעריע.

דאָ האָב איך שוין אוודאי געמיינט, אַז מיין באַקאַנטער איז ר״ל משוגע געוואָרן, אָדער ער האָט גענומען אַן איבעריקע כוסה. איך בין באמת צעטומלט געוואָרן פון זיין קינדישער אינפאָרמאַציע וואָס ער האָט מיר גענומען צוזוטעלן.

איר מיינט אוודאי, איך בין משוגע געוואָרן? — נעמט ער מיר טרייסטן — אָבער איך בין ביים פולן זינען. באַרויקט זיך, איך ווייס נאָך וואָס איך רעד. סאיז היינט דער ערשטער אַפּריל און איך בין אייך געקומען דערציילן ווילדע, נישט געשטויגענע מעשות ווי דער מנהג פאָדערט. איך בין אייך געקומען דערציילן וויצן. קען דען זיין אַ גרעסערער וויץ ווי היטלער? קען דען זיין אַ פּיקאַנטערער וויץ ווי אונזער גלייכבאַרעכטיקונג? אָבער נישט מיין שולד איז עס, אַז דער פּרימאַ אַפּרילים איז לײדער אַ ביטערער ערנסט. דערפאַר בין איך היינט דער טרויעריקסטער מענטש. די גאַנצע וועלט איז פאַרנאַרישט געוואָרן, די גאַנצע וועלט פּראַוועט אַ גאַנץ יאָר פּרימאַ אַפּרילים, די ערגסטע ווילדסטע מעשות זענען געוואָרן אַ מעגלעכקייט, די אוממעגלעכסטע זאַכן זענען געוואָרן געוויינלעך. וואָס דאַרף איך אויסטראַכטן היינט שפּיצלען, אַז די וועלט טראַכט עס אויס מער מיר יעדן טאָג פון יאָר, און די מענטשהייט שווייגט, די מענטשהייט לאָזט זיך אָפּנאַרן.

מיין פריינט — זאָגט ער צו מיר — אפשר קענט איר הייסן געבן אַ שנעפּס? כהאָב נאָך היינט נישט טועם געווען.

אזרח.

א. ש. יוריס

דער רוף פון דער צייט

די יידישע געשיכטע פון דער נייצייט ווייסט נישט פון אזא פינסטערער תקופה, וועלכע דאס יידישע פאלק לעבט איצט איבער. נאר אין פינסטערסטן מיטלאלטער קאן מען געפונען פאר-גלייכנדע קאפיטלען. דער פראצעס פון ארויסשטויסן, פון עקסטערמינאציע, ווייסט נישט פון קיין מלוכה-גרענעצן. דער גיפט וואס האט פארסמ'ט א גרויס קולטור-לאנד אין סאמע הארץ פון איי-ראפע, צעגיסט זיך איבער אנדערע מדינות. די שנאה צו יידן פארכאפט די ברייטסטע שיכטן פון פאלק אזוי, אז די רעגירונגען האבן נישט דעם מוט און אפט נישט דעם ווילן — זיך ראדיקאל אנט-קעגנשטעלן. די פיינטשאפט באדראט נישט נאר אונזערע פאליטישע רעכט, נאר אויך די עקאנאמישע עקזיסטענץ, און אפט — צו אפט — אונזער איינפאך-פיזישע לעבנס-זיכערקייט. דער דאזיקער עקסטערמינאציע-פראצעס איז געווארן אן אל-יידישע דערשיינונג. סאיז פאר יעדן נאציאנאלן ייד קלאר, אז דאס אלוועלטלעכע יידנטום אין וועלט-מאס-שטאב, און די איינצעלנע שבטים אין זייערע לענדער, מוזן זיך ארגאניזירן צו אפווער און שוץ, כדי אפצוהיטן די פא-ליטישע און עקאנאמישע פאזיציעס. דאס איז זעלבסטפארשטענדלעך. אבער אויף דעם דאזיקן געביט געפינען מיר זיך אין דעפענסיווע און מיר האבן נישט די שליטה איבער די אונז פיינדלעכע כחות. מיר קאנען שרייען, פראטעסטירן, דעמאנסטרירן — אבער סהענגט נישט אפ פון אונז צו ענדערן דעם צושטאנד, אפצושרייען א גזירה, צונישט מאכן אן עולה. ווייזט אויס, אז די וועלט איז פריהער מיד געווארן פון יידן, איידער מיר פון די וועלט. דערפון דארפן מיר ארויסציען קלערערע קאנסעקווענצן.

מיר טארן נישט ווארטן, ביז דער חלף ליגט אונז אויפן האלז. מיר טארן נישט ווארטן ביז צו דער לעצטער דערני-דרונג און פאראָרעמונג. מיר דארפן לער-נען און לערנען פון דעם משל אשכנז, — און פון די שאטנס, וועלכע דאס משל ווארפט שוין אריבער אויך אויף אנדערע לענדער. און איידער סקומט אויף אונז דער פאליטישער רעכט-רויב אדער עקאנאמישן חורבן — צו ראטע-ווען יידיש האב און גוטס, לייב און לעבן, קאפיטאל און ארבעט, ענערגיע און גייסט, איינשפאנענדיק זיי אין דעם אויפבוי-פראצעס פון דער יידישער מדינה.

דער ארץ-ישראל-אויפבוי איז דאס איינציקע געביט, ווו מיר קאנען זיין די שמידער פון אונזער גורל. דא קאנען מיר שאפן פאזיטיווע טאטן, וואס קאנען אויסהאלטן דעם שטורם פון דער צייט. אויף דעם דאזיקן געביט איז אלץ אפהענגיק פון אונזער ווילן און אונזער שכל. סאיז זיך לייכט פארצו-שטעלן, ווי טראגיש וואלט היינט געווען די לאגע פון דייטשן יידישן שבט, ווען דער ציוניזם און זיינע פינאנץ-אינסטרו-מענטן וואלטן נישט באצייטנס צוגעגרייט אין ארץ-ישראל א מקום-מקלט, ווו שוין איבער 40,000 יידישע נפשות האבן געפונען א פלאץ פאר ארבעט און רו, אויסצוגלייכן זייער אויסגעקרומטן רוקן — אלס פרייע מענטשן און שטאלצע יידן.

פאר דעם פוילישן יידנטום, וואס ליידט די גאנצע צייט פון א מאסן-ארעמקייט, האט ארץ-ישראל געדינט די גאנצע צייט אלס גרויסע ארבעט-געלעגנ-הייט. צענטליקער טויזנטער פון די פוילישע יידן האבן זיך פארווארצלט אין לאנדווירטשאפט און אינדוסטריע, האנדל און פרייע בארופן. אין דער היינטיקער טרויעריקער צייט, אין וועלכער צוליב „צער-בעלי-חיים"-הומאניזם האט זיך צעגאסן א ווילדע שנאה צו מענטשן, ווייל זייער איינציקער פארברעך בא-שטעט אין זייער ייד-זיין — איז אויך פאר דאס פוילישע יידנטום ארץ-ישראל געווארן די איינציקע האפנונג און טרייסט.

טא דארפן די יידן פון דער גארער וועלט, און ערשט רעכט די פוילישע יידן געדענקען אט די צוויי ציפערן. ביי דער גרינדונג פון קרן-היסוד האט ווייצמאן געהאפט צו באקומען אין משך פון יאר 25 מיליאן פונט. מיר האבן אבער באוויזן אין משך פון 15 יאר צו שאפן קוים 5 מיליאן. און מיט די דא-זיקע פינף מיליאן האבן מיר אין משך פון 15 יאר דערמעגלעכט א ישוב פון 400.000 מענטשן. וואלטן מיר אבער אין משך פון די ערשטע 5 יאר געשאפן 25 מיליאן, וואלטן מיר אין משך פון 5 יאר דערמעגלעכט א ישוב פון גרויס איבער א מיליאן, אויב נישט 2 מיליאן יידן — און אין משך פון די 15 יאר וואלטן געוויס שוין 5 מיליאן יידן אין ארץ-ישראל פארענדיקט דעם בנין פון א יידישער מדינה, דאס פנים פון דעם וועלט-יידנטום וואלט געווען א גאנץ אנדערש.

לאמיר דערפאר נישט פארגעסן די דאזיקע מאטעמאטישע לעקציע. די דערגרייכטע 5.000.000 פונט געטיילט אויף 400.000 יידן הייסט: $12\frac{1}{2}$ פונט האבן דערמעגלעכט די עליה און פאר-ווארצלונג פון א נפש בישראל: זיין נאציאנאלע גאולה און סאציאל גליק. און נישט פארגעסן די דריטע מאטע-מאטישע לעקציע: די פארווארצלטע אר-בעטנדע יידן אין ארץ-ישראל האבן צו זייערע פארארעמטע יידישע טאטעס און מאמעס, ברידער און שוועסטער איבער-געשיקט א פערטל-מיליאן פונט אונטער-שטיצונג — כמעט פינף מאל אזוי פיל, וויפל עס באטרעפט דער קרן-היסוד אין פוילן אין משך פון א יאר. אויב מיר וועלן די דאזיקע צוויי לעקציעס נישט פארגעסן, וועלן מיר געפונען דעם מוט און שווונג צו פארטאפלען און פארפיל-פאכן אונזערע לייסטונגען פאר דעם זי-כערסטן און פרוכטבארסטן פרייהייט און אויפבוי-פאנד פון יידישן היימלאנד.

מושב-זקנים, אדער נאך א בעטל אין שפיטאל פאר אן ארעמע קראנקע אויף זעט האט דער מאגיסטראט נישט קיין גראשן.

* * *

עס זענען געוועזן מאמענטן ווען די הילף פון די יידישע ראטמענער איז פארן ה' בירגערמייסטער געוועזן ווירק-זאם **עס וועלן נאך די צייטן זיך אומקערן...** אבער די יידישע ראטמענער דארפן געדענקען, אז ביז היינט האט מען זיי געהאט פאר א גלויזן שמיכל, פאר נישט מער. **דאס טאר מער נישט געשען!**

אויב יך אונטערשטיצן איז פאר צעס רעאלעס, נאר נישט פאר קיין פוסטן שמייכל.

די יידישע ראטמענער דארפן וועגן דעם וויסן, דאס געדענקן און דערצו זיך צופאסן.

דוא—עם.

צום אייגנטלעכן בידזשעט וועלן מיר זיך נאך אומקערן בעתן באהאנדלען אים.

רעדאקציע.

פון ביאלער לעבן

וויצע-בירגערמייסטער ה' אבראמאוויטש כשרט בעקערייען און טיילט מעות-חטים

וויצע-בירגערמייסטער ה' אבראמא-וויטש האט יענע וואך אונטערגעזוכט דעם היגיענישן צושטאנד פון די שוואלנעס אין בעקערייען, וועלכע ער קאנ-טראלירט און ער האט זיך אויסגעדרוקט: „יידן, נישטא קיין רב, ניט א נדבה עטלעכע זלאטעס אויף מעות-חטים און אייערע בעקערייען איז כשר". אויך האט ער באפרייט אין גאנצן פון אפצאל די ארעמע שוואלניעס.

דער וויצע-בירגערמייסטער אלס פרע-זעס פון דער „אפיעקא - ספאלעטשנא" וועט טיילן די פארערגיסטרירטע יידישע פאמיליעס מצות און פראדוקטן אויף פסח.

אויך האט דער וויצע-בירגערמייסטער צוזאמען מיטן טעכניק טוראק ארומ-געגאנגען פרייטאג צווישן די יידישע געשעפטן און געזאמלט פארן מושב-זקנים אויף יום-טוב עטלעכע שאק אייער, א צען קילא קרישטאל, פיש, פלייש און וויין.

היינט מאנטאג וועט ער באזוכן דעם מושב-זקנים, כדי דאס אלץ איבערצו-געבן און צו ווינטשן די זקנים א גוטן יום-טוב.

יידן אפילו פאר געלט וויל ער אויך נישט

דער וויצע-פרעזעס פון דער קהלה ה' ח. קאשעמאכער, האט זיך געווענדעט צום היגן דענטיסט ה' א. צעלניקער, אז ער זאל דערטיילן מעדיצינישע הילף ארעמע יידישע איינוווינער, אזוי ווי סטוט דער צאן-דאקטאר ה' זילבערבערג. דארויף האט אים ה' צעלניקער געגעבן א זער כאראקטעריסטישן (אבער נישט פאר אים) ענטפער: „אפילו פאר געלט וויל איך אויך נישט, אז יידן זאלן צו מיר קומען"...

מעגלעך, אז ה' צעלניקער איז שטארק בארמהערציק: ער וואלט נישט וועלן, אז יידן זאלן חלילה ליידן צאן-ווייטיק...

די אלגעמיינע פארזאמלונג פון דער קאאפ. פאיען-באנק

זונטאג דעם 29 מערץ איז אין לאקאל פון דער פאיען-באנק פארגעקומען די יערלעכע אלגעמיינע פארזאמלונג פון דער באנק.

די פארזאמלטע מיטגלידער האבן גענומען צו קענטעניש דעם פארגע-לעגטן באריכט און אויסגעדריקט דעם ראט און פארוואלטונג אבסאלוטאריום.

אין אויפזיכטס-ראט און אין דער פארוואלטונג זענען צוריק געוויילט גע-ווארן די זעלבע פערזאנען, אויסער ה' ש. עדעלשטיין אויף וועמענס ארט סאיז געוויילט געווארן ה' א. פייגענבוים. אלס פארטרעטער אין ראט איז אנשטאט ה' פייגענבוים געוויילט געווארן ה' ל. ליפיעץ.

די סוחרים-פארזאמלונג

זונטאג איז פארגעקומען אין לאקאל פון דער גמינע די פארזאמלונג וואס האט געהאט אלס ציל צו רעארגאניזירן דעם סוחרים-פאראיין. סאיז געוויילט געווארן אן ארגאניזיר-קאמיסיע פון די ה"ה: שלמה גראזנער, איסר לוסטיגמאן, בעריש פישמאן, לייבל ליפיעץ און מרדכי יוסף גאלדשטיין.

די קאמיסיע האט באשלאסן צו רופן אויף מיטוואך אסרו-הג, 8-אוונט, אין לאקאל פון דער קהלה **א מאסן-פארזאמלונג** פון אלע סוחרים און קליינהענדלער, כדי צו שאפן די אזוי נויטלעכע אינסטיטוציע פאר אלע יידישע סוחרים און קליינהענדלער.

אלזא, מיטוואך דעם 15 8 אוונט, אין לאקאל פון דער גמינע.

אפקלאנגען פון די סיים-וואלן

דער גוט-באזיצער לעאן קארטשינסקי פון היגער טערעספאל ווערט באשול-דיקט, אז בעת די וואלן צום סיים האט ער גערופן די וועלער פון זיין געגנט באיקאטירן די וואלן; אז ער האט פארשפרייט קלאנגען, דאס דער גענע-ראל-אינספעקטאר רידז-שמיגלי סימפא-טיזירט מיט די ענדעקעס און דער גענ. האלער שטייט מיט אן ארמיי גרייט ארייננצומארשירן פון פויזן קייןווארשע.

די עדות שטעלן פעסט, אז דירעקט פונעם באשולדיקטן האבן זיי אזעלכעס נישט געהערט. דער פראקוראר פאדערה פון אנגעקלאגטן א הארבע שטראף.

די אדוואקאטן: ה' זשמיגראדזקי פון ביאלע און קשיזשאנאווסקי פון שעדלעץ ווייזן אויף די גרונדלאזנקייט פון דער באשולדיקונג און פאדערן צו באפרייען זייערע קליענטן. ה' לעאן קארטשינסקי ווערט באפרייט צוליבן מאנגל אין באווייזן.

אן אמאטאר אויף צוקערלעך

דעם היגן גאלאנטעריע-סוחר ה' ה. האט זיך פאראכטאגן דאנערשטאג פאר-גליסט דווקא צו געווינען צוקערלאך ביים שפילן אויפן נייעם מארק — גלייך מיטן דארפישן פובליקום. דאס שפיל האט זער געלונגען: ער האט פארן פאר-געניגן באצאלט מיט גאנצע 5 זהובים, אהיימגעענדיק אן איין ציקערל נעבאך...

מגרייט זיך צום סדר...

פעלקער גרייטן זיך צום „סדר"
זיי מאכן קריג — הכנות;
אום צו פארמיידן קריג
האבן זיי די בעסטע כונות.

פעלקער גרייטן זיך צום „סדר"
די היסב-בעט איז פארטיק;
מוזט טרינקען בלוט רויטן וויין
און מכות איילן גרויסארטיק...

פעלקער גרייטן זיך צום „סדר"
מיט אלטער קריגס-הגדה;
מוזט פרעגן די קשיות אויך
לויט די נייע מאדע —

דער תירוץ וועט אבער אלץ זיין
דער אייביקער „עבדים";
מיר זענען קנעכט אייביק קנעכט
באטש אין נייע בגדים.

יא, פעלקער גרייטן זיך צום קריג
ווי אנגעשפיצטע הענער;
מ'מאכט מלחמה-הכנות
מ'מאכט די טייוול-פלענער...

דערביי פארן דיפלאמאטן אום
און טאפן דעם צווייטנס דופק;
מ'זינגט זיך דערביי קראמעריש
און מזוכט וואס סאיז [illegible]...

דיפלאמאטן מאפן דא און דארט
ווי סוחרים'לעך פלינקע;
כיטרע דרייט מען און משפילט
אויף דער אלטער קאטערינקע —

דיפלאמאטיע זי הייסט נאך אלץ
כאטש שוין לאנג זי סקריפעט;
און יעדער קלאנג וואס קומט ארויס
וויינט נעבאך און כליפעט..

סאיז איצט אויך א הכנות-צייט
צום „סדר-קרבן" צו גרייטן;
יעדער וויל אשמעקטען —
וואס סקאכט זיך ביים צווייטן.

דערהויפט זוכט מען שותפים איצט
א שותף איבער אלעס;
מזוכט שותפים ווי חתנים
וועלכע זוכן כלות...

מזוכט שותפים צום סדר-נאכט
מכה-פריינד אליאנצן;
און דיפלאמאטן קאוואלעריש
לאדן איין צום טאנצן...

דער טאנץ ער הייסט: דער „שלום-טאנץ"
באמת „טאנץ פון מויטע";
איין פאלק דעם צווייטן לאדט צום טאנץ
קומט איר שווארצע, רויטע

יא, דער טאנץ הייסט „שלום-טאנץ"
א טאנץ מיט א פארבינדטן;
א טאנץ פון פארנט ברוסט צו ברוסט
און א שפיז פון הינטן...

הויפט שותף-זוכער איז דזשאן בול
מעקלער און אויך שדכן...
אליין א שטיק מחותן אויך
און קען זיין אויך א בדחן...

דזשאן בול ער איז [illegible]
און דיפלאמאטיש כיטרע:
ער האנדלט מיט א יעדער קראם
ער קויפט ביי יעדער „סיטרא"...
ער שיקט שלוחים אומעטום
שלוחים דא און דארטן;
און ווי א זשאנגלער פלינק געשיקט
טאשט ער זיינע קארטן.

אייראפא איז איצט „ערב"-קריג
„ערב" ליבע יידן!
סשמעקט מיט נייענצן-פערצן איצט
כאטש מדבר'ט פרידן...
מווארט סזאל יענער אנהויבן
זאל יענער זיין דער חוטא;
סווילן זיך אלע באנארישן —
נאר נישט זיין דער ערשטער שוטה...

אייראפא איז איצט ערב קריג
דער „סדר" איז שוין מוכן;
נאר צו ציילן צען מכות דארט
א שותף [illegible] זוכן...

נאר פון אלע שותף זוכער
ווער קומט ארויס דער זיגער?
מארס דער בלוט-גאט מארס
דער גאט פון קריג און קריגער.

מארס קוקט צו אייראפאס קאך
און פאטשט זיך אין בייכל...
אך וועט עס א סדר זיין
איי, א פעט יאיכל!

און די קניידלעך פעט און גרויס
איי וועט ער זיי שלינגען!
דעו ביי א סאלדאטסקע זמר'ל
וועט ער הויך זינגען...

זיכער איז גאט מארס
דער קריג ער מוז דאך קומען!
סאיז א מאכל א מחיה גוט
און געשמאק אים גומען...

יא, זיי זוכן שותפים איצט
ער נאר האט דעם בעסטן!
אזא שותף א ברודער איז
ווער קען מיט אים זיך מעסטן?
ער האט אלס שותף ווייסט איר וועמען?
היטלער, דייטשלאנדס „פירער";
מיט אים אלס שותף ווייסט גאט מארס
אז מקען נישט זיין קיין פארלירער...

יא היטלער איז זיין שותף איצט
אך, איז ער אים טייער!
ער קען זיך זיצן רויק איצט
זיך ווארמען ביים פייער...

זאל ענגלאנד דרייען זיך דעם קאפ
און רופן קיין לאנדן א זיצונג פון דער ליגע
און זאל דארט דער דיפלאמאט ריבנטראפ
רעדן פון שלום מיט די קלוגע.

זאל ענגלאנד זוכן שותפות'ן
מיט פראנקרייך, רומאניע און פוילן;
ער האט שוין א שותף היטלערן —
און סוועלן פליהען קוילן!

אין שפיי בארג קלויבט זיך לאווע דארט
טוט קאכן און טוט זידן;
סוועט דעם שפיי נישט צוריקהאלטן
קיין פלאנדן, בעק און קיין אידען.

און אויך ליטווינאוו גאנץ אומזיסט
טוט זיך דארט מיהען...
סקומט די שעה אלע זיסע שלום רייד
צום טייוול וועלן פליהען...

מיט „אפמאכן" און „גאראנטיעס"
קען מען א ווולקאן נישט לעשן;
זאלן זיי רעדן שלום-רייד
און די פוסטקייט דרעשן!

אומזיסט די רייזעס און וויזיטן
דאס פארן און קומען;
מארס האט שוין א קריגס-מונדירל
צוגעשניטן...
און אלע זענען צום „סדר" מוכן ומזומן.

אומזיסט איז זייער שותף זוך
דאס שפיל אין אליאנצן;
מארס—היטלער שפילט דעם טויטן טאנץ
און די וועלט וועט טאנצן!

א. וויד.

Komunalna Kasa Oszczędności powiatu Bialskiego w Białej-Podlaskiej

Założona w roku 1925

BILANS ROCZNY NETTO

na dzień 31 grudnia 1935 roku.

Stan czynny.

	W tem w wal. obcych Zł.	gr.	Zł.	gr	Zł.	gr
1 Kasa i sumy do dyspozycji						
a) gotowizna . . .			20.475	42		
b) pozost. w Banku Polsk. i PKO			10.712	47		
c) pozost. w Bankach Państw. i Komunalnych . .			109	—	31.296	89
2 Papiery wartościowe						
a) papiery państwowe			9.432	—		
b) akcje Banku Pol., akcje i udziały w Bankach Komunal.			9.337	50	18.769	50
3 Banki i K. K. O. Loro . .					71	28
4 Weksle zdyskontow. (45 kont)					188.244	04
5) Pożyczki wekslowe (572 kont)					227.603	87
6 Weksle protestowane .						
a) pochodzące z dysk. i poż. wekslowych (167 kont) . .					94.200	38
7 Rachunki bieżące otwartego kredytu (6 kont)					209.064	48
8 Pożyczki terminowe na zastaw						
a) papierów wartościowych i książeczek oszczędn. (4 kont)			1.233	75		
b) innych wartości (1 kont)			3.594	75	4.828	50
9 Należności z tyt. układów konwers. zatwierdz. przez Kom. Konwers. Banku Akc. (112 kont)					171.283	15
10 Odsetki zaległe . . .					8.030	51
11 Nieruchomości . . .					24.033	92
12 Ruchomości . . .					2.434	40
13 Różne					7.969	20
14 Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe)					5.392	12
Razem					993.222	24
15 Depozyty . . .					198.493	63
16 Różni za weksle kaucyjne .					231.213	—
17 Inkaso					66.583	29
18 Akcepty Banku Akceptacyjnego					106.270	—
19 Zabezpieczenia z tyt. układów konwers.					151.505	71
Ogółem					1.747.287	87

Stan bierny.

	W tem w wal. obcych Zł.	gr.	Zł.	gr	Zł.	gr
1 Kapitał zakładowy . .					100.000	—
2 Fundusz zasobowy . .					33.035	59
3 Fundusz wyrównawczy .					1.922	12
4 Fundusz amortyzacji nieruchom.					602	93
5 Wkłady oszczędnościowe inst. państwowych, samorządowych i innych prawo-publicznych						
a) bezterminowe (25 kont)					84.799	49
6 Wkłady oszczędnościowe osób fizyczn. i prawno-prywatnych						
a) bezterminowe (1592 kont)			136.671	36		
b) terminowe do 3 m. (7 kont)	225	02	7.690	24		
c) terminowe ponad 3-miesiące i warunkowe (50 kont) .	1.193	80	48.164	82	192.526	42
7 Rachunki bieżące (czekowe, przekazowe i t. p.)						
a) instytucyj państw., samorząd. i innych prawno-publ. (4 kont)			18.006	—		
b) osób fizycznych i prawno-prywatnych (45 kont) . .			37.102	81	55.108	81
8 Salda kredytowe rachunków otwartego kredytu . .					2	—
9 Żobowiązania inkasowe .					168	—
10 Redyskonto weksli						
a) w Banku Polskim . .			57.485	50		
b) w Bankach Państwowych			24.489	20		
c) w Bankach Kom. i K. K. O.			109.010	—	190.984	70
11 Dysk. akceptów Banku Akcept.					106.270	—
12 Kredyty udzielone Kasie						
a) przez Banki Państwowe			167.002	49		
b) przez inne inst. wkład P.Z.U.			32.960	—	199.962	49
13 Banki i K.K.O. Loro . .					2.924	05
14 Różne					10.699	69
15 Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe . .					12.045	62
16 Nadwyżka za rok sprawozdaw.					2.170	33
Razem					993.222	24
17 Różni za depozyty . .					198.493	63
18 Weksle kaucyjne . .					231.213	—
19 Różni za inkaso . .					66.583	29
20 Bank Akceptacyjny . .					106.270	—
21 Różni za zabezpieczenia z tytułu układów konwersyjnych					151.505	71
Ogółem					1.747.287	87

KOMUNALNA KASA OSZCZĘDNOŚCI

Powiatu Biała-Podlaska

(—) A. BONIKOWSKI *(—) J. CZATYRKO*

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW ZA 1935 R.

STRATY

	Zł.	gr	Zł.	gr
1. Odsetki wypłacone i dopisane				
a) od wkładów oszczędnościowych	15.121	46		
b) od rachunków bieżących	4.833	17		
c) od redyskonta weksli	16.050	66		
d) od zastawu papierów i od kredytów udzielonych Kasie	12.961	18		
e) różne inne	190	55	49.157	02
2. Prowizje wypłacone . . .			207	44
3. Koszty administracyjne . .				
a) wydatki osobowe . . .	27.144	69		
b) świadczenia socjalne . .	3.141	70		
c) wydatki rzeczowe . . .	11.614	51	41.900	90
4. Podatki i opłaty skarbowe . .			1.339	74
5. Amortyzacja				
a) nieruchomości . . .	84	70		
b) ruchomości	397	30	482	—
6. Odpisy na dłużnikach . .			6.473	88
7. Różne (bonifikata % z tyt ustawy) .			2.093	41
8. Nadwyżka			2.170	33
Razem . . .			103.824	72

ZYSKI

	Zł.	gr	Zł.	gr
1. Odsetki pobrane i dopisane				
a) od weksli	56.435	23		
b) od rachunków bieżących . .	18.595	04		
c) od pożyczek termin. na zastaw	145	71		
d) Pomoc Skarbu Państwa z tyt. układ. konwers. . . .	3.510	46		
e) od papierów wartościowych	603	—		
f) od K. K. O. i Banków . .	122	08		
g) różne inne	454	05	79.865	57
2. Prowizje pobrane . . .			5.760	04
3. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych . .			84	09
4. Odzyskane straty . . .			943	63
5. Opłaty na koszty administracji .			17.171	39
Razem . . .			103.824	72

KOMUNALNA KASA OSZCZĘDNOŚCI

Powiatu Biała-Podlaska

(—) A. BONIKOWSKI *(—) J. CZATYRKO*

קאָאָפּעראַטיווע פאָלקס-באַנק

אין ביאַלע-פּאָדלאַסקע

דערמיט מעלדן מיר, אַז אַלע וועקסלען צאָלבאַר ביזן 6-טן אפּריל איינשליסלעך — מוזן געצאָלט ווערן דעם 6-טן ה. מ. ד. ה. ערב יו"ט.

אויף פרייטאָג, דעם 16 IV וועלן אַלע וועקסלען צאָלבאַר דעם 10-טן איינשליסלעך מיזן דעם זעלבן טאָג אין באַנק אײַנגעקויפט ווערן.

אין קעגנפאַל וועלן אַלע נישט געצאָלטע וועקסלען אומבאַדינגט געשיקט צום פּראָטעסט.

„Kino Dźw. Tęcza"

— דעמאָנסטרירט —

ביזן 5-טן ד. ח. דעם פילם א. נ.

„די נאַכט פון נסים"

(„Noc Cudów")

פון מאָנטאָג דעם 6-טן ביז דאָנערשטאָג דעם פּרעכטיקן פילם מיט דער באַרימטער אַרטיסטן עליזאַבעט בערגנער אין דער הויפּט-ראָל

דאָס טרוימערישע מויל

(„Marzące Usta")

דאָנערשטאָג, פרייטאָג, שבת, דעם 9-11-10 ה.מ. איז דער קינאָ נישט טעטיק.

פון זונטאָג דעם 12-טן ביז דעם 16-טן ווערט דעמאָנסטרירט דער פילם:

„וועראָניקא"

(„Weronika")

דאָנערשטאָג דעם 16-טן

אַ פּרעכטיק פּוילישער פילם מיט באָדאָ אין דער הויפּט ראָלע, א.נ.:

„דער זינגער פון וואַרשע"

Pieśniarz Warszawy.

שפּאָרט אייַן צייט, געזונט און געלט!

וועש-אַפּאַראַט

„AUTOMAT SAMOPIORĄCY"

קויפט זאָפאָרט אונזער נייעם פּאַטענטירטן וועלכע וואַשט אָן פּאַרע, סטעריליזירט און דעזינפעקצירט גלייכצייטיק, שפּאָרט אייַן זייף און צייט. די גרעסטע פאַמיליען-וועש העכסטנס אין 3 שעה. דער פּרייז איז צוגענגלעך פאַר יעדער פאַמיליע. באַשטעלונגען ווערן אָנגענומען פאַר באַר און ראַטעס אין וואַרשע.

אָנפרעגן טעלעפאָניש 11-57-77 אָדער בײַ A. Khon, Biała-Podl., ul. Janowska 17.

צו פאַרדינגען
אַ גרויס צימער

אויף אַ וווינונג, מאַגאַזין אָדער וואַרשטאַט. פל. וואָלנאָשטשי 23. אינפאָרמאַציעס בײַ מ. פעלדמאַן, פל. וואָלנאָשטשי 5.

Redaktor-Wydawca: Chaim D Miodek.

Druk. „Express", Biała-Podlaska, Piłsudskiego 6.